

Registrator
Jordbruksdepartementet
103 33 Stockholm

Remiss angående promemorian *Älgförvaltningen*

Jo2010/1120

Svenska Jägareförbundet har tagit del av rubricerad remiss och får härmed anför följande.

Förbundet har internremitterat promemorian och trots den korta tiden som stått till förfogande erhållit synpunkter från samtliga berörda länsjaktvårdsföreningar. Majoriteten uttrycker ett behov av ett nytt älgjaktssystem. Samtidigt är kritiken mot det remitterade förslaget så omfattande att Jägareförbundet anser det absolut nödvändigt att vidta de förändringar som beskrivs nedan.

Sammanfattning

Jägareförbundet anser att promemorian i sin nuvarande form till väsentliga delar inte är acceptabel. Nedanstående fem delar av förslaget är av central betydelse och måste justeras enligt Jägareförbundets uppfattning:

1. "Uppifrånperspektivet" måste ändras. Endast med dialog och delaktighet kan en acceptans för planer erhållas. Förhållandet mellan "*viltförvaltningsgruppen*" och berörda älgskötselområden (ÄSO) måste i betydligt högre grad beskrivas som ett samspel där yttersta målsättningen är lokal acceptans och delaktighet. Åsidosättande av ÄSO:s planer under pågående jaktsäsong ska inte vara möjligt.

2. De framförda behoven av uppföljning i realtid är kraftigt överdrivna. Adaptiviteten (uppföljningen, analysen och beslut om åtgärder) måste göras mellan jaktsäsongerna. Det är skötselplanerna som skall vara adaptiva, inte den praktiska jakten. Ett åsidosättande av planen under pågående jakt underminerar ett förtroendefullt samarbete. Därmed saknar också förslaget om rapportering av fälld älg inom en vecka relevans.
3. Det måste ges tydliga incitament för samverkan inom ÄSO. Exempelvis bör promemorian uttrycka ett tydligare stöd för möjligheten att normer för tilldelning samt avgifter sätts så att samverkan stimuleras. Det föreslagna anmälningsförfarandet av områden utanför ÄSO riskerar också på ett uppenbart sätt att leda till splittring.
4. Viltförvaltningsdelegationerna måste ges en starkare och tydligare roll i det regionala älgförvaltningsarbetet. En uppgift är att granska och ta beslut om ”viltförvaltningsplaner” efter beredning i ett särskilt klövviltutskott.
5. Jägareförbundets roll i älgförvaltningen måste utvecklas och tydliggöras. Promemorian bör uttala att Jägareförbundet inom ramen för det av riksdagen och regeringen tidigare befästa ”Allmänna uppdraget” inom svensk viltförvaltning lämpligen tilldelas såväl ett stort ansvar som nödvändiga resurser ur viltvårdsfonden för genomförandet av ett nytt älgförvaltningssystem. Exempel på uppgifter är att tillhandahålla älgdatabasen viltdata.se samt att på alla nivåer driva utbildningsverksamhet inom älgförvaltningen.

Jägareförbundet anser vidare att:

6. bakgrundsbeskrivningarna i vissa delar bör omformuleras.
7. formuleringen i 33 § första stycket sista raderna bör ändras till ”...den minsta areal som krävs för jakt efter älgkalv respektive vuxet djur.”
8. regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör besluta om kravet på årlig avskjutningsnivå för bildandet av ÄSO. Frågan bör kunna avgöras inom respektive län.
9. ÄSO ska hålla ett årligt samråd med berörda markägare och jakträttshavare.
10. älgförvaltningsområden bör bildas med utgångspunkt från älgförvaltningens behov, men att de benämns ”viltförvaltningsområden” (VFO).
11. frågan om rapporteringsskyldigheten av jaktresultatet avgörs i ett senare sammanhang och då harmoniseras med vad som ska gälla för kronhjort.
12. uppdraget att analysera effekterna av rådande betestryck på den biologiska mångfalden bör genomföras av för frågan relevanta forskande institutioner.

13. Skogsstyrelsens uppdrag bör vara att ta fram foderprognoser och rekommendationer för foderskapande åtgärder.
14. de föreslagna förändringarna inte på något sätt bidrar till att lösa de problem som dubbelregistreringen inom renskötselområdet medför.
15. det bör framgå att klövviltet, vid normala populationstätheter och medelhårt betestryck, som regel har positiva effekter på den biologiska mångfalden.
16. utrymmet för höjningar av fällavgifter är mycket begränsat och inte alls finns i den omfattning som promemorian ger uttryck för.
17. en utvärdering av ett nytt älgförvaltningssystem bör genomföras efter förslagsvis tre jaktsäsonger.

Inledning

Svenska Jägareförbundet har under lång tid arbetat för att få till stånd ett mer ändamålsenligt och kostnadseffektivt älgjaktssystem. Förvaltningen av ”nationalsymbolen” älgen är från flera aspekter den avgjort viktigaste delen i svensk viltförvaltning. Folkrörelseperspektivet och det ideella engagemanget inom älgförvaltningen är framträdande. Ett nytt älgjaktssystem måste ovillkorligen bygga på hög lokal acceptans och biologiska fakta samt stimulera till en ökad samverkan såväl mellan olika jakträttshavare som olika intressenter i älgförvaltningen.

För att systemet ska bli kostnadseffektivt krävs det även att man sörjer för ett långsiktigt ideellt engagemang på olika nivåer. Jägareförbundet har tidigare i olika sammanhang påvisat den enormt stora ideella resurs som förbundet ”förfogar” över i viltförvaltningssammanhang. Promemorian tar inte i tillräcklig utsträckning fasta på denna resurs, vilket i sin förlängning leder till högre kostnader.

Svenska Jägareförbundet anser sammanfattningsvis att det remitterade förslaget till ett nytt älgjaktssystem innehåller så många brister i ovan nämnda avseenden att förbundet inte finner förslaget acceptabelt i sin nuvarande utformning.

Jägareförbundet anser vidare att den bakgrundsbeskrivning som inleder promemorian till vissa delar är missvisande, alternativt felaktig. Förbundet utvecklar sina synpunkter i detta avseende samt en del mer detaljerade synpunkter i två särskilda bilagor (bilaga 1 och 2) till detta yttrande.

De tyngsta skälen till Jägareförbundets kritiska inställning till promemorian

A. Samspelet mellan älgförvaltningsgruppen och berörda jaktområden

Promemorian anger helt rätt att det måste finnas en acceptans för uppgjord plan för att den adaptiva förvaltningen ska ha förutsättningar att lyckas. Samtidigt innehåller förslaget formuleringar som indikerar ett ”uppifrånperspektiv” vilket direkt kommer att motverka den så nödvändiga lokala acceptansen för fastställda mål.

Samspelet mellan älgförvaltningsgruppen och berörda jaktområden måste beskrivas mer tydligt som ett nära och förtroendefullt samarbete. Till exempel genom att man inhämtar lokala kunskaper, synpunkter och erfarenheter på ett konstruktivt sätt i samband med att man tar fram såväl älgförvaltningsplanen som ingående älgskötselplaner. Utgångspunkten måste vara högsta möjliga delaktighet i målformuleringen samt att berörda planer stämmer överens med varandra – inte att *”förvaltningsområdets plan ska vara utgångspunkten för de älgskötselplaner som upprättas inom älgskötselområdena”*.

B. Den adaptiva förvaltningens förutsättningar

Den adaptiva förvaltningen beskrivs som en ständigt pågående process innebärande att skötseln av resurserna behöver justeras med hänsyn till förändringar såsom att populationer av olika orsaker ökar och minskar i täthet och utbredning. Förändringar i reproduktion, rovdjurstryck, fodertillgång och mänsklig aktivitet påverkar hela tiden systemet. Att utifrån detta dra slutsatsen att den adaptiva förvaltningen också innebär att man måste rapportera avskjutningen i realtid samt att under pågående jaktsäsong ha en älgförvaltningsgrupp i ständig beredskap att vidta förändringar i fastställda älgskötselplaner är enligt Jägareförbundets bestämda uppfattning orealistiskt.

Eventuellt behov av omfördelning av älgar under pågående jakt kan ske inom älgskötselområden där det finns ett nära och förtroendefullt samarbete mellan jaktlagen och samtidigt en hög lokal kunskap om de förhållanden som utgör grunden för en viss flexibilitet. En uppifrån styrd omfördelning av älgar mellan älgskötselområden under pågående jakt är det effektivaste sättet att torpedera ett förtroendefullt samarbete inom älgförvaltningsområdet. Respekten för uppsatta mål kommer inte att bli bättre av ett sådant handlande. Däremot är det fullt möjligt och rimligt att mellan olika år, i dialog med berörda jaktområden, göra nödvändiga justeringar av uppgjorda planer.

C. Incitament för samverkan

I promemorian saknas incitament till samverkan vad gäller jaktområden som har lång jakttid. Istället innehåller den förslag som innebär en risk för ökad splittring. Till exempel kan det förenklade anmälningförfarandet utan registreringsavgift locka till att ta ut jaktområdet ur en samverkan. Detta gäller även förslaget att tilldelning av specifikt antal älgar ersatts av att var och en ska "räkna ut" sin tilldelning på en areal som ingen har kontroll på - eller ens vet om anmälda fastighetsbeteckningar hänger ihop eller ligger geografiskt spridda. Anmälningförfarandet bör därför ersättas av registrering och tilldelning av älgar. Normer för tilldelning samt avgifter bör sättas så att samverkan stimuleras.

D. Viltförvaltningsdelegationens roll i älgförvaltningen

Syftet med viltförvaltningsdelegationen är att ge möjlighet till ökat regionalt inflytande över viltförvaltning i länet. I promemorian framgår det att delegationerna förväntas handlägga frågor om att inrätta älgförvaltningsområden men inget om uppföljning av verksamheten inom förvaltningsområdena eller deras del i de övergripande mål och riktlinjer som delegationerna ska ansvara för. Jägareförbundet saknar denna koppling och anser att älgförvaltningsområdets plan ska granskas och beslutas av viltförvaltningsdelegationen som har en helhetssyn på viltförvaltningen samtidigt som delegationen möjliggör regionalt inflytande av olika intressen. I det fall det uppstår oenighet inom ett älgförvaltningsområde måste det finnas en högre instans med kompetens och adekvat representation som kan hantera en uppkommen situation. Beredningen av ärenden kan lämpligen ske i ett särskilt klövvilt-utskott med sakkunnigmedverkan av Jägareförbundets fälttjänstemän.

Jägareförbundet anser att det är viktigt att olika aktörers förväntade roller och ansvarsfördelning klargörs i promemorian. Vi lämnar ett sådant förslag i bilaga 3.

E. Svenska Jägareförbundets roll i älgförvaltningen

Genom Jägareförbundets geografiskt heltäckande organisation, den stora kontaktytan till landets älgjägare samt den kompetens och erfarenhet som finns bland såväl förtroendevalda som tjänstemän finns mycket stora möjligheter att på ett kostnadseffektivt sätt nyttja denna stora resurs på ett bättre sätt än vad som framgår av förslaget. Jägareförbundet hade förväntat sig att man tydliggjort denna möjlighet genom att "lägga ut" olika uppdrag på förbundet i en högre grad än vad som nu är aktuellt.

Förbundet ser tre olika områden där organisationen kan bidra till ett nytt ändamålsenligt älgförvaltningssystem. Dels att, i likhet med vad som idag gäller för det lokala samrådet, ta ansvar för att älgförvaltningsgrupperna bildas samt deras funktion, dels att driva utbildningsverksamheten för såväl älgförvaltningsgrupperna som breddutbildning för främst älgskötselområdena och dels att ta ansvar för en funktionell älgdatabas. De formuleringar som återfinns i promemorian andas en stor otydlighet i detta avseende samtidigt som det tydliggörs att Jägareförbundet i visst avseende kan dräneras på medel från viltvårdsfonden.

Svenska Jägareförbundet

Vad gäller utbildningsverksamheten tillstyrker förbundet förslaget att SLU får en roll att ta fram ett utbildningspaket, men själva utbildningen bör drivas av jägarnas och markägarnas organisationer i samverkan. Även när det gäller att ta fram mallar etc. för förvaltnings- och älgskötselplaner besitter Jägareförbundet omfattande erfarenhet och kunskap, inte minst från arbetet med existerande älgskötselområden.

Svenska Jägareförbundet anser att det finns goda förutsättningar, genom det arbete som lagts ned i berörda statliga utredningar samt den nationella samverkan som pågår mellan olika intressenter i älgförvaltningen, att tillskapa ett nytt ändamålsenligt älgförvaltningssystem. Denna förutsättning villkoras dock, enligt förbundets mening, att den remitterade promemorian i väsentliga delar revideras i enlighet med vad förbundet ovan anfört.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET

.....
Torsten Mörner
Ordförande

.....
Hans von Essen
Riksjaktvårdskonsulent